

EKSPORT FRA ØSTFOLD I 2017

VIKTIGSTE EKSPORTMARKEDER OG BETYDNING FOR SYSSELSETTING

Menon-notat 101-1/2018

Av Jonas Erraia, Anders Helseth og Sveinung Fjose

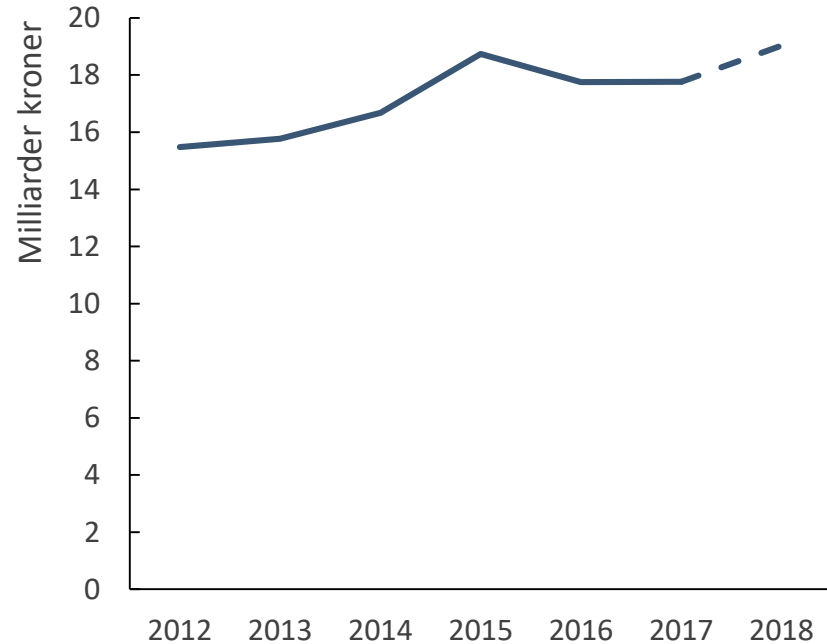
Total eksport utenom olje og gass fra Østfold var i 2017 på om lag 18 milliarder kroner. Etter en nedgang i eksporten i etterkant av oljeprisfallet i 2014, har eksportutviklingen stabilisert seg. Basert på data hittil i 2018, anslår vi at eksporten i år vil overstige nivåene fra 2015.

Menons beregninger viser at eksporten fra Østfold la grunnlaget for nær 9 000 arbeidsplasser på nasjonalt plan i 2017.

Eksporten i Østfold er konsentrert om kraftbasert industri. Eksporten fra Østfold innen kraftbasert industri var på i overkant av 8 milliarder kroner i 2017.

Figur 1: Østfold. Eksportutvikling. 2012 til 2018.

Kilde: SSB og Menon Economics 2018

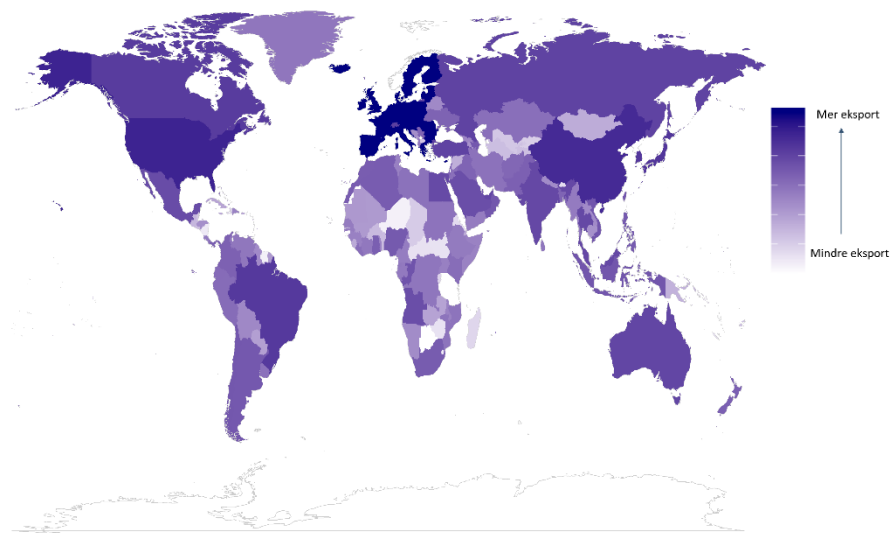

Om lag 65 prosent av total eksport fra Østfold i 2017 gikk til EU/EØS-området. 10 prosent av total eksport gikk til Storbritannia. Figuren viser eksporten fordelt på EU/EØS og andre land i verden.

Alle kommunene i Østfold eksporterer. Målt i total eksport er det Sarpsborg og Fredrikstad som eksporterer mest. Eksportintensiteten, målt ved eksport per sysselsatt i privat sektor, er mer spredt, men er høyest i Moss, Aremark og Sarpsborg.

Figur 2: Verdenskart over eksport fra Østfold i 2017

Kilde: SSB og Menon Economics 2018

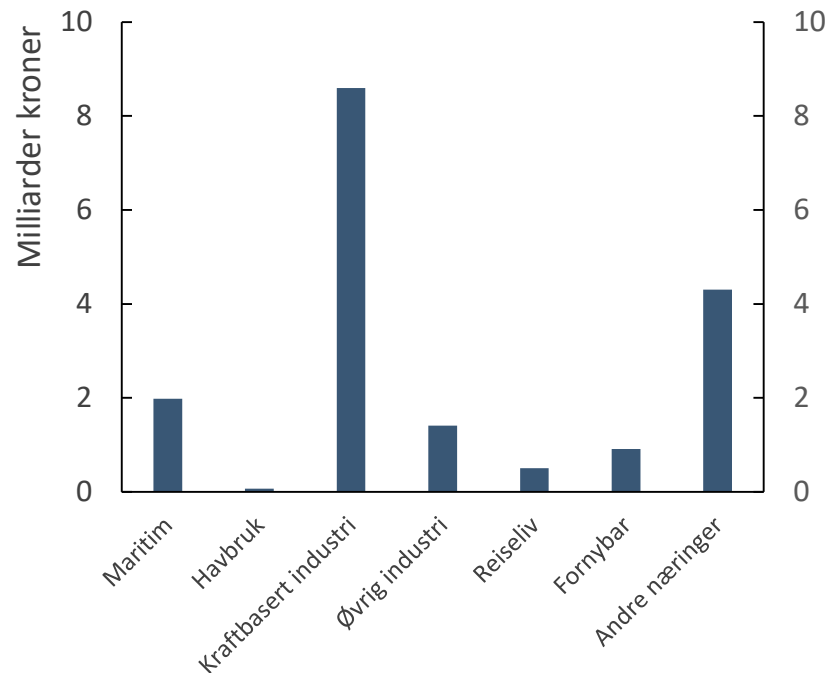

Eksport fordelt på næringer og land

Eksporten fra Østfold er dominert av kraftbasert industri. Som det går frem av figuren er eksporten fra kraftbasert industri på drøyt 8 milliarder kroner i 2017, mens kategorien “Andre næringer” står for eksport for i overkant av 4 milliarder kroner.

Metode for måling og beregning av næringsfordelt eksport er vist i vedlegg 1 til rapport om eksport på nasjonalt nivå, «Fylkes- og kommunefordelt eksport i 2017. Betydning for sysselsetting».

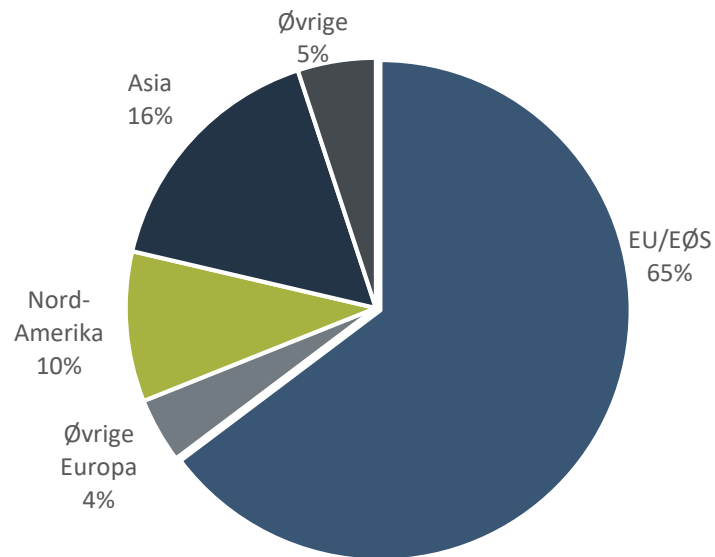
Figur 3: Næringsfordelt eksport fra Østfold i 2017. Kilde: SSB og Menon Economics 2018

Eksporten fra Østfold var i 2017 konsentrert mot EU/EØS. 65 prosent av eksporten fra Østfold gikk i 2017 til det europeiske indre marked.

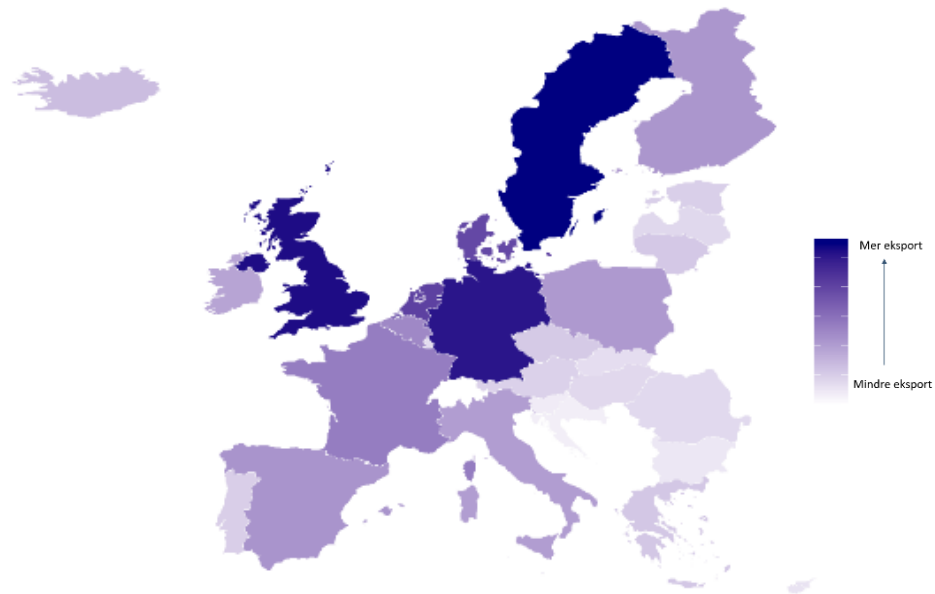
Som det går frem av figuren er det også vesentlig eksport til Nord-Amerika og Asia, men sammenlignet med eksporten til EU er disse markedene betydelig mindre.

Figur 4: Eksport i Østfold fordelt på viktigste geografiske eksportmarkeder i 2017. Kilde: SSB og Menon Economics 2018

Tabellen viser eksporten fra Østfold fordelt på land i EUs indre marked. Som det går frem av tabellen og kartet, er det særlig Sverige, Tyskland og Storbritannia eksporten fra Østfold gikk til i 2017. Denne nære handelsrelasjonen til Sverige kommer fra Østfolds store eksport fra prosess- og kraftkrevende industri, hvis produkter i høy grad etterspørres i Sverige.

Figur 5: Eksport fra Østfold til det indre marked fordelt på viktigste eksportland. Kilde: SSB og Menon Economics 2018

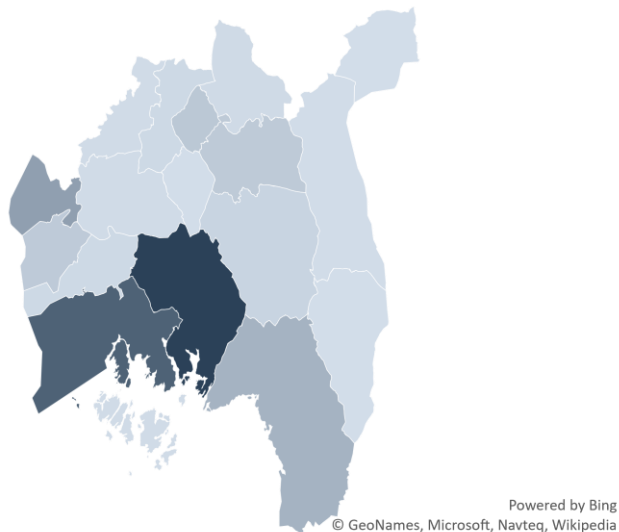

Land								
Eksport i mrd. kroner	1,8	2,3	1,9	1,1	1,0	0,5	0,3	2,7

Alle kommunene i Østfold eksporterer

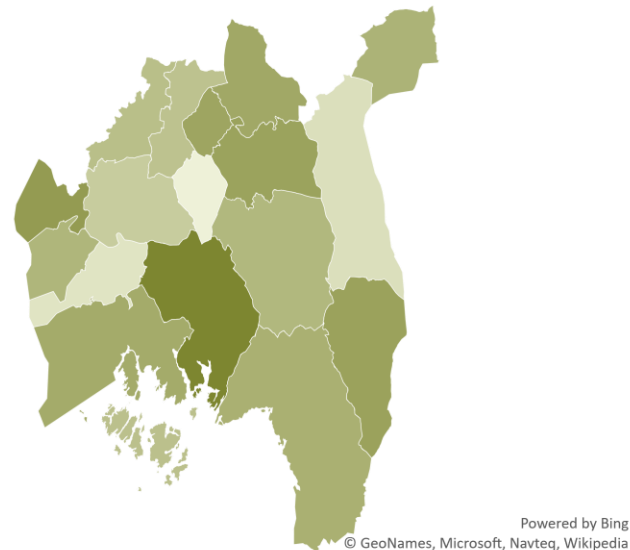
Figur 6: Total eksport i Østfold i 2017 fordelt på kommuner.

Kilde: SSB og Menon Economics

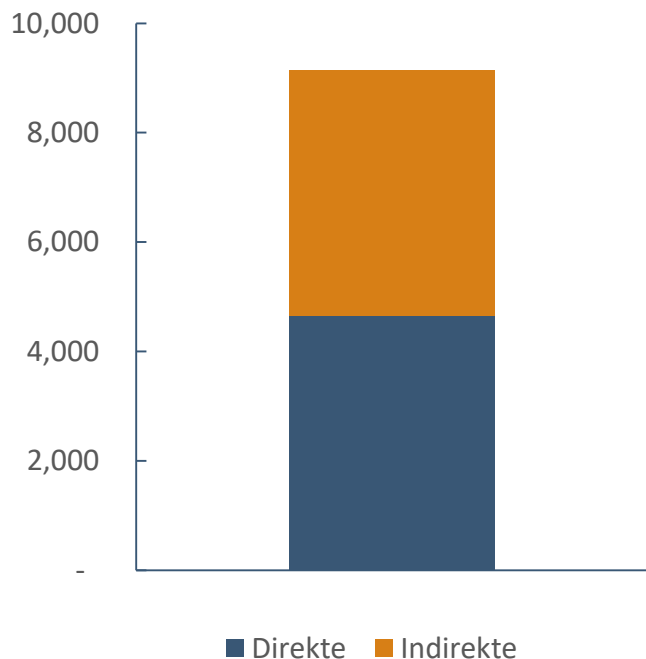
Figur 7: Eksport per sysselsatt i Østfold i 2017 fordelt på kommuner.

Kilde: SSB og Menon Economics

Figuren til venstre viser eksport fordelt på de ulike kommunene i Østfold. Som det går frem av figuren, er eksporten særlig stor fra Sarpsborg og Fredrikstad. Eksportintensiteten, målt ved kommunens eksport per sysselsatt i privat sektor, er mer spredt, men er høyest i Moss, Aremark og Sarpsborg.

Figur 8: Totale sysselsettingsvirkninger av eksport i Østfold i 2017. Kilde: Menon Economics 2018

Aktivitet i næringslivet legger grunnlag for velferd og sysselsetting. Når bedrifter produserer varer og tjenester for eksport, kjøper de varer og tjenester fra andre bedrifter. Eksporten legger derfor grunnlag for sysselsetting ikke bare i eksportbedriftene, men også i leverandørbedriftene til eksportbedriftene.

Figuren viser sysselsettingsvirkninger av eksport fra Østfold i 2017. Beregningene er gjort i ITEM, som er Menons ringvirkningsmodell. Eksporten fra Østfold legger grunnlag for i overkant av 9 000 arbeidsplasser. Om lag halvparten er i eksportbedriftene og de øvrige er blant leverandørene til eksportbedriftene og deres underleverandører. De indirekte virkningene gjennom leverandører fordeler seg mellom Østfold og andre norske fylker.

I tillegg til sysselsetting i næringslivet, legger eksporten fra Østfold også grunnlag for sysselsetting i offentlig sektor gjennom betaling av skatter og avgifter. Denne effekten er ikke beregnet.

Norsk næringsliv er omstillingsdyktig. Omstillingen i norsk næringsliv i etterkant av oljeprisfallet i 2014 er en tydelig illustrasjon på dette. Om eksporten skulle falle vil ikke sysselsettingen falle lineært med eksporten. Som følge av omstillingsevne vil reduksjon i et geografisk eller tematisk marked medføre at bedriftene vrir seg mot andre geografiske og tematiske markeder.

Videre vil bedriftene også ønske å beholde ansatte i omstillingsperioder. Ved behov for omstilling reduseres derfor overskuddet i bedriftene før antallet ansatte reduseres.

Sist men ikke minst, er det ikke gitt at en økning i eksporten nødvendigvis medfører en økning i sysselsettingen. Når oppdragsmengden øker, løses dette ofte ved at man utnytter maskiner til det maksimale, samtidig som man søker å øke effektiviteten i arbeidsprosessene. Deler av eksportinntekten slår da ut i økt lønn snarere enn økt antall arbeidsplasser. Vi sier derfor at eksporten legger grunnlag for sysselsetting – den skaper den ikke.

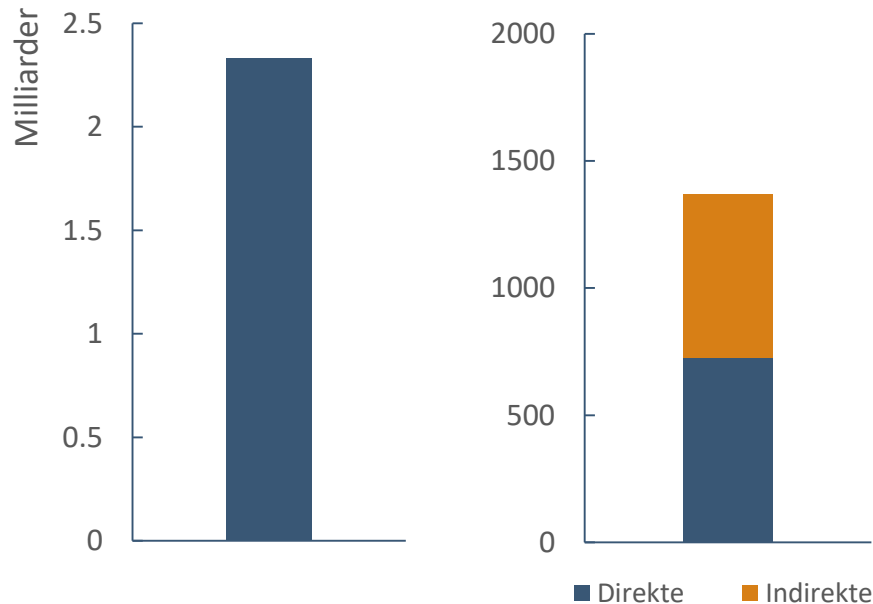
Ringvirkningsanalyser vil alltid være beheftet med usikkerhet. Sysselsettingseffektene er beregnet med bakgrunn i forholdet mellom omsetning og sysselsetting i en gjennomsnittlig bedrift, og hvor store innkjøp de i gjennomsnitt gjør fra sine underleverandører. Vi vet imidlertid at det er betydelige forskjeller i hvordan bedrifter er organisert og hvor mye de kjøper fra leverandører.

Denne usikkerhet vil især være relevant når vi beregner effekter på kommunenivå. Bakgrunnen for dette er at det kan være betydelig forskjell på hvordan bedriftene i den enkelte kommune er organisert og gjennomfører sine innkjøp og det nasjonale gjennomsnittet, som ligger til grunn for beregningene for kommunen.

Eksempler på kommunale ringvirkningsanalyser

Figur 9: Total eksport fra Moss i 2017 (venstre) og sysselsettvirkninger av eksporten (høyre).

Kilde: SSB og Menon Economics

Moss kommune

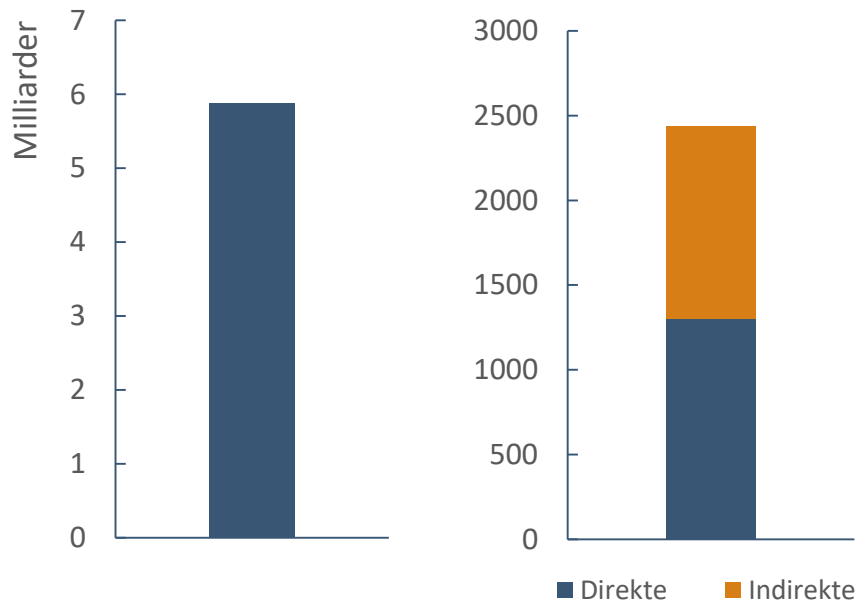

Eksporten fra Moss er ifølge Menons beregninger på om lag 2,4 milliarder kroner.

Eksporten legger ifølge Menons beregninger grunnlag for rundt 1 400 arbeidsplasser på nasjonalt plan. Om lag halvparten av disse er i eksportbedriftene, mens de resterende er i leverandørene til eksportbedriftene og deres underleverandører.

Figur 10: Total eksport fra Sarpsborg i 2017 (venstre) og sysselsettingsvirkninger av eksporten (høyre).

Kilde: SSB og Menon Economics

Sarpsborg kommune

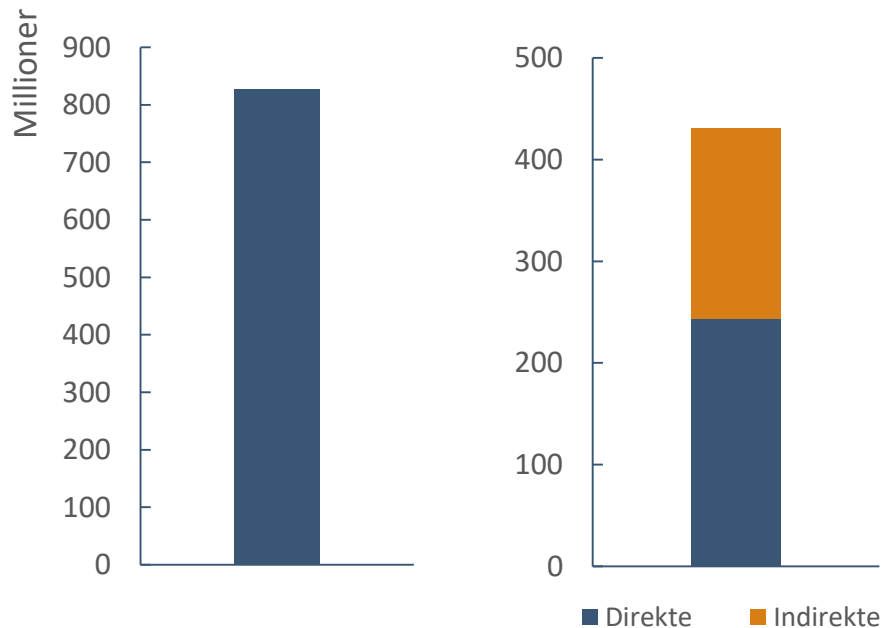

Eksporten fra Sarpsborg er ifølge Menons beregninger på om lag 6 milliarder kroner.

Eksporten legger ifølge Menons beregninger grunnlag for nær 2 500 arbeidsplasser på nasjonalt plan. Om lag halvparten av disse er i eksportbedriftene, mens de resterende er i leverandørene til eksportbedriftene og deres underleverandører.

Figur 11: Total eksport (venstre) og sysselsettingsvirkninger av eksporten (høyre) fra Askim i 2017

Kilde: SSB og Menon Economics

Askim kommune

Eksporten fra Askim var ifølge Menons beregninger på omlag 800 millioner kroner.

Eksporten legger ifølge Menons beregninger grunnlag for om lag 400 arbeidsplasser på nasjonalt plan. Om lag halvparten av disse er i eksportbedriftene, mens de resterende er i leverandørene til eksportbedriftene og deres underleverandører.